

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

С О В Е Т

Түбән Кама муниципаль районы

Нижнекамского муниципального района

С О В Е Т Ы

423570, г.Нижнекамск, пр.Строителей,12
факс (8555) 41-70-00, тел.42-41-41

423570, Түбән Кама шәһәре, Төзүчеләр пр., 12
факс (8555) 41-70-00, тел.42-41-41

Р Е Ш Е Н И Е

К А Р А Р

№ 25

2005 елның 29 декабре

Татарстан Республикасы «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең бюджет-финанс сәясәте нигезләмәләрен раслау турында

Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләрен үтәү йөзеннән Татарстан Республикасы "Түбән Кама муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Советы

КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы "Түбән Кама муниципаль районы" муниципаль берәмлегенең бюджет процессы һәм бюджет төзелеше турында нигезләмәне расларга (1 нче кушымта).

2. Татарстан Республикасы Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен (2 нче кушымта) һәм «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен (3 нче кушымта) расларга.

3. Татарстан Республикасы «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең бюджет һәм финанс департаментына Татарстан Республикасы «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең чыгым йөкләмәләре реестрын булдыруны һәм алып баруны йөкләргә.

4. Татарстан Республикасы «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең муниципаль бурычы турында нигезләмәне (4 нче кушымта) расларга.

5. Татарстан Республикасы «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджеты акчаларын кире кайтару нигезендә бирү тәртибе турында нигезләмәне (5 нче кушымта) расларга.

6. Әлеге карарны массакуләм мәгълүмат чараларында бастырып чыгарырга.

7. Әлеге карар аңа кул куйган көннән үз көченә керә.

8. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны Түбән Кама муниципаль районы башлыгы урынбасары Р.Х. Муллинга йөкләргә.

Муниципаль берәмлек башлыгы
«Түбән Кама муниципаль районы»
Татарстан Республикасы

О.Власов

"ТҮБӘН КАМА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНДӘ БЮДЖЕТ ПРОЦЕССЫ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ

Кисәк 1. "Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегендә бюджет процессының гомуми нигезләмәләре

1. Бюджет процессының хокукый нигезе

Муниципаль районда бюджет процессының хокукый нигезе булып торалар:

- Россия Федерациясе Конституциясе һәм Татарстан Республикасы Конституциясе;
- "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" Федераль закон;
- федераль бюджет законнары;
- Татарстан Республикасының бюджет законнары;
- Татарстан Республикасы "Түбән Кама муниципаль районы" муниципаль берәмлеге Уставы;
- әлеге нигезләмә «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлегендә бюджет процессы турында.

2. Муниципаль район бюджетының хокукый формасы

Түбән Кама муниципаль районы бюджеты (алга таба – муниципаль район бюджеты) һәм аның үтәләше турындагы хисап «Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Советы карары (алга таба-Түбән Кама муниципаль районы Советы) тарафыннан кабул ителә торган муниципаль хокукый акт рәвешендә эшләнә һәм раслана.

Бюджет бер финанс елына төзелә, ул календарь елына туры килә һәм беренче гыйнвардан утыз беренче декабрьгә кадәр дәвам итә.

3. Учасники бюджетного процесса

1. Бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

Түбән Кама муниципаль районы советы утырышы;

- Түбән Кама муниципаль районы башлыгы;
- Түбән Кама муниципаль районы башкарма комитеты, алга таба Башкарма комитет;
- Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты;
- муниципаль районның контроль органы;
- бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр, башка бюджет акчаларын алуучылар;
- казначылык органнары;
- керемнәр администраторлары;
- Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджет чаралары белән аерым операцияләрне гамәлгә ашыручы кредит оешмалары;
- Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм муниципаль берәмлекнең хокукый актлары нигезендә бюджет вәкаләтләре йөкләнгән башка органнар;

-бюджет учреждениеләре, муниципаль унитар предприятиеләр;

2. Түбән Кама муниципаль районы башкарма комитеты эчендә бюджет вәкаләтләрен бүлү аның структур бүлекчәләре турында нигезләмә белән билгеләнә.

4. Түбән Кама муниципаль районы Советының бюджет вәкаләтләре

Түбән Кама муниципаль районы Советы:

- муниципаль район бюджетын һәм аның үтәләше турындагы хисапны раслый, муниципаль район бюджеты үтәләше турында кварталлык отчетларны карый;

муниципаль районны үстерү планнарын һәм программаларын кабул итә, аларның үтәләше турында отчетлар раслый;

жирле бюджет чыгымнарының муниципаль минималь социаль стандартларын һәм башка нормативларын раслый;

- гамәлдәге законнар нигезендә жирле салымнар һәм җыемнар билгели һәм юкка чыгара;

- гамәлдәге законнар нигезендә муниципаль район бюджетына түләүләр буенча салым ташламаларын бирә;

- муниципаль милектән, жирле салымнардан һәм җыемнардан муниципаль район бюджетына керемнәр җибәрү тәртибен билгели;

озак вакытлы (бер елдан артык вакытка) бурыч алуларның максатлары, рәвешләре, суммалары турында карарлар кабул итә;

муниципаль районның чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару тәртибен билгели;

- муниципаль район бюджеты үтәләшен контрольдә тоту;

- муниципаль ихтыяҗлар өчен товарлар сатып алуга, эшләр башкаруга (хезмәтләр күрсәтүгә) муниципаль заказ урнаштыру кагыйдәләрен билгели;

- муниципаль район бюджетыннан финанс ярдәме һәм бюджет кредитлары бирү тәртибен һәм шартларын билгели;

- муниципаль район бюджетыннан финанс ярдәме һәм бюджет кредитлары бирү турында карарлар кабул итә;

- өстәмә финанслау чыганаclarы исәбенә чыгым вәкаләтләрен үтәүгә өстәмә акча бүлеп бирү турында Карар кабул итә;

- муниципаль район бюджеты үтәләшен контрольдә тотучы органнарның хокукый статусын формалаштыра һәм билгели;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка хокукый актлары, муниципаль район Уставы, муниципаль район Советы карарлары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

5. Бюджетные полномочия исполнительного комитета Нижнекамского муниципального района

Муниципаль район башкарма комитеты:

- муниципаль район бюджеты проектын төзүне оештыра;

- муниципаль район бюджеты турындагы карар проектын һәм аның үтәләше турындагы хисапны муниципаль район Советы раславына тәкъдим итә;

- муниципаль район бюджеты үтәләшен оештыра;

- финанс ресурслары белән эш итә;

-федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль район Уставы һәм муниципаль район Советы карарлары нигезендә муниципаль район бюджеты үтәләше өчен җаваплы.

- муниципаль район бюджетына муниципаль бурыч алулар җәлеп итү турында шартнамәләр, шулай ук кире кайтару нигезендә муниципаль район бюджеты акчаларын бирү турында килешүләр төзи;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Татарстан Республикасының башка хокукий актлары, муниципаль район Уставы һәм муниципаль район Советы карарлары белән билгеләнгән башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

б. Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаментының бюджет вәкаләтләре

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты:

- муниципаль район бюджеты проектын төзи;
- төзелгән килешүләр нигезендә шәһәр һәм авыл жирлекләре бюджетлары проектларын төзи;
- муниципаль район бюджеты проектын төзү һәм аның үтәлеше мәсьәләләре буенча мәгълүмат тапшыруның бердәм формаларын һәм тәртибен эшли;
- муниципаль район бюджетының жыелма бюджет язмасын төзи һәм төгәлләштерә;
- муниципаль районның чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;
- муниципаль район бюджеты проектын һәм муниципаль район бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү өчен кирәкле материалларны баш бүлүчеләрдән, алар белән эш итүчеләрдән һәм алучылардан ала;
- муниципаль район бюджеты турында муниципаль район Советы карарында каралган тәртиптә һәм шартларда бюджет кредитлары бирә;
- муниципаль район бюджеты турында муниципаль район Советы карары нигезендә муниципаль районга муниципаль гарантия бирү турында килешүләр һәм килешүләр эзерли;
- муниципаль район бюджеты акчаларын алучыларның, бюджет ссудаларын, бюджет кредитларын, муниципаль гарантияләрне алучыларның финанс хәлен тикшерә һәм кредит бирү яки гарантия бирү мөмкинлегенә турында үз бәяләмәсен бирә;
- муниципаль унитар предприятиеләрнең һәм муниципаль учреждениеләрнең өченче затлардан бурыч алуларын теркәүне гамәлгә ашыра;
- муниципаль районның муниципаль бурыч кенәгәсен алып баруны гамәлгә ашыра;
- муниципаль район бюджеты үтәлешен алдан, агымдагы һәм алга таба контрольдә тотуны гамәлгә ашыра;
- муниципаль район бюджеты чаралары белән операцияләр башкара;
- бюджетка касса хезмәте күрсәтүне гамәлгә ашыручы органнар белән хезмәттәшлек итә;
- муниципаль район бюджеты үтәлеше турында хисап төзи;
- муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнең, бүлүчеләрнең һәм алучыларның счетларын ача һәм хезмәт күрсәтә;
- муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрдән, бүлүчеләрдән һәм алучылардан муниципаль район бюджеты акчаларын файдалану турында хисапларны һәм әлеге акчаларны алу, күчерү, күчерү һәм куллану белән бәйле башка мәгълүматларны тапшыруларын таләп итү хокукына ия;
- Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының вәкаләтле органнарыннан һәм кредит оешмаларынан муниципаль район бюджеты акчалары белән операцияләр турында мәгълүмат ала;
- муниципаль берәмлек бюджеты акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм алучыларга бюджет законнарындагы житешсезлекләргә бетерү таләбе белән күрсәтмәләр жиберә һәм аларны бетерүне контрольдә тотта;
- законнарда каралган очракларда муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнең, бүлүчеләрнең һәм алучыларның шәхси счетлары буенча операцияләрне туктату турында Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының вәкаләтле органына язмача мөрәжәгать жиберә;
- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән муниципаль районның финанс контроле органнары күрсәтмәләре буенча, муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнең, бүлүчеләрнең һәм алучыларның шәхси счетларынан максатчан билгеләнеше буенча файдаланылмаган бюджет

акчалары күләмендә акча түләттерә;

- закон нигезендә муниципаль район бюджеты алучыларның барлык счетларыннан кире кайтару вакыты, процентлар, шулай ук бюджет кредитларыннан файдаланган өчен түләнергә тиешле штрафларны, пеняларны муниципаль район бюджетыннан алучыларның барлык счетларыннан түләттерә;

- муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм алучыларга һәм кредит оешмаларына законнарда һәм тиешле килешүләрдә каралган җаваплылык чараларын куллана;

- муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләрнең, бүлүчеләрнең һәм алучыларның жыелма реестрын алып бара;

- бюджет йөкләмәләре лимитын билгели һәм раслый;

- Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының территориаль органнары, федераль салым хезмәте, Түбән Кама районы һәм Түбән Кама шәһәре буенча Федераль казначылык идарәсе белән үзара мөнәсәбәтләрне тормышка ашыра;

- бюджет һәм салым законнары, әлеге нигезләмә һәм бюджет законнарының башка актлары нигезендә башка вәкаләтләрне гамәлгә ашыра.

7. Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты башлыгының аерым вәкаләтләре

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты башлыгы түбәндәге гамәлләр башкару өчен рөхсәт яисә рөхсәт бирү (рөхсәт язуы кылу) хокукына ия:

- муниципаль район бюджетының жыелма бюджет язмасын раслау һәм аныклау;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексының 231 пункттында билгеләнгән очракта чыгымнарны блокировкалау һәм чыгымнарны блокировкалау турындагы карарны юкка чыгару. Күрсәтелгән гамәлләрне рөхсәт язуыннан башка башкару бюджет законнарын бозу булып санала һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә мәжбүр итү чараларын бозучыга карата кулланыла;

- муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә бюджет акчаларының максатчан билгеләнешен смета чикләрендә үзгәртүне тыю, әгәр Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты башлыгына бюджет законнарын бозу турында тиешле контроль органга муниципаль район бюджеты акчаларын бүлүче тарафыннан бюджет законнарын бозу турында күрсәтмә килсә, муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләргә бюджет акчаларының максатчан билгеләнешен смета чикләрендә үзгәртүне тыю;

- бюджет учреждениесенә бюджеттан тыш чыганақлардан алынган аерым чыгымнарны гамәлгә ашыруны тыю. Әлеге тыюны куллану нигезе булып, муниципаль районның тиешле контроль органының бюджет законнарын бозу турында таныклаучы вазыйфай күрсәтмәсе тора;

- бюджет законнарын бозучыларны кредит оешмаларында счетлар буенча операцияләрне туктатып тору;

- бюджет законнарында билгеләнгән очрақларда мәжбүр итүнең бүтән чараларын куллану.

8. Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаментының җаваплылыгы

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты өчен җаваплылык тотат:

- муниципаль районның жыелма бюджет язмасының расланган бюджетына туры килүе;

- жыелма бюджет язмасын төзү һәм төгәлләштерү;

- бюджет кредитлары һәм муниципаль гарантияләр бирү тәртибен үтәү;

- муниципаль район бюджеты үтәлешенең дәрәҗәсигә һәм бюджет чаралары белән идарә итү;

- бюджет законнарында билгелэнгән тәртипне үтәп, бюджет кредитлары һәм муниципаль гарантияләр бирүгә бәйле чыгымнарны финанслау;
- бюджет акчаларын алучыларга күчерүнең тулылыгы;
- муниципаль район бюджеты үтәлеше белән бәйле хисапларның һәм башка мәгълүматларның үз вакытында тапшырылуы;
- бюджет ассигнованиеләре турында хәбәрнамәләрне бюджет акчаларын алучыларга вакытында житкерү;
- жыелма бюджет язмасы нигезендә чыгымнарны финанслау.

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты житәкчесе шәхсән җаваплы:

- муниципаль районның жыелма бюджет язмасының расланган бюджетына туры килүе;
- жыелма бюджет язмасын төзү һәм төгәлләштерү;
- муниципаль район бюджетын үтәү мөмкин булмавы турында мәгълүмат алганда, законда билгелэнгән тәртиптә мондый карар кабул ителгән очракта, бюджет чыгымнарын кыскарту режимын кертү.

Җаваплылык Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарында каралган рәвешләрдә башкарыла.

9. Бюджет акчаларын баш бүлүченең, бүлүченең бюджет вәкаләтләре

Бюджет акчаларын баш бүлүче, бүлүче:

- бюджет язмасын төзи, бюджет акчаларын алучылар буенча бюджет йөкләмәләре лимитларын билгели һәм аларны башкаручы органга җибәрә;
- ведомство буйсынуындагы бюджет учреждениеләренең керемнәре һәм чыгымнары сметаларын раслай;
- Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты белдерүе белән аның статьялары арасында акча бүлү өлешендә бюджет учреждениесенең керем һәм чыгымнары сметасына үзгәрешләр кертә;
- финанс чыгымнары нормативларын исәпкә алып, ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр өчен муниципаль хезмәтләр күрсәтү буенча биремнәрен билгели;
- бюджет акчаларынан файдалану турында хисап һәм башка мәгълүматны үз вакытында тапшыра;
- бюджет законнарында каралган башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра.

10. Финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар

Финанс контролен гамәлгә ашыручы органнар булып тора:

- Түбән Кама муниципаль районы советы утырышы;
- Түбән Кама муниципаль районының контроль органы;
- Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты;
- муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр һәм бүлүчеләр.

11. Муниципаль районның контроль органы тарафыннан башкарыла торган финанс контроле

Контроль орган башкара:

- муниципаль район бюджеты турында карар проектын һәм бюджет - финанс мәсьәләләре буенча башка карар проектларын тикшерү һәм раслау барышында алдан тикшерү;
- агымдагы контроль-муниципаль район бюджеты турындагы карарның аерым мәсьәләләрен тикшерү барышында;
- муниципаль район бюджеты үтәлеше турындагы хисапны анализлау, муниципаль

программаларның үтәлеше һәм муниципаль район бюджеты акчаларын алучылар, бүлүчеләр һәм алучыларны тикшерү барышында киләсе контроль.

12. Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан финанс контроле

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты:

- муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алучылар, кредит оешмалары, бюджет процессында катнашучылар, муниципаль район бюджеты буенча баш бүлүчеләр, алар белән операцияләр алып бару өчен-алдан һәм агымдагы, ә алга таба контроль-муниципаль районның контроль органы белән берлектә, муниципаль район бюджеты, кредит оешмалары, бюджет процессында катнашучыларның бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алучылар белән операцияләр алып бару;

- муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алучылар тарафыннан бюджет акчаларын куллануны Эчке Контрольдә Тоту;

- бюджет акчаларын тотуны алга таба тикшереп торуну гамәлгә ашыру процессында муниципаль районның контроль органы белән хезмәттәшлек итү һәм әлеге эшне координацияләү;

- муниципаль район бюджеты проектын төзү процессына йогынты ясый торган норматив - хокукый актларның туры килүен һәм аның Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләренә туры килүен тикшереп тору.

13. Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр һәм бүлүчеләр тарафыннан гамәлгә ашырыла торган финанс контроле (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә).

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр бюджет акчаларын алучыларның бюджет акчаларын максатчан файдалануны һәм бюджет акчаларын үз вакытында кире кайтаруны тәмин итү, шулай ук бюджет акчаларыннан файдаланган өчен хисап бирү һәм түләү кертү өлешендә финанс контролен гамәлгә ашыралар.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр ведомство карамагындагы муниципаль предприятиеләрне, бюджет учреждениеләрен тикшерәләр.

14. Муниципаль хезмәт

Муниципаль заказлар белән бәйлә мөнәсәбәтләр федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары һәм закон актлары, муниципаль район Советы карарлары белән жайга салына.

КИСӘК 2. Муниципаль район бюджеты проектын төзү

Муниципаль район бюджеты проектын төзү Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә нигезендә гамәлгә ашырыла һәм чираттагы финанс елы башланьрга сигез айдан да соңга калмыйча башлана.

Муниципаль район бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Президентының Бюджет Юлламасына, Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына бюджет Юлламасына, Чираттагы финанс елына муниципаль районның социаль - икътисади үсеш фаразына, Чираттагы финанс елына икътисад секторының үсеш планына нигезләнә.

15. Муниципаль район бюджеты проектын төзү тәртибе

Башкарма комитет агымдагы елның унынчы июленә кадәр чираттагы финанс елына муниципаль районның социаль-икътисади үсеше фаразын эшли, перспективалы финанс планы нигезенә салынган муниципаль районның уртача сроклы социаль - икътисади үсеш фаразын билгели.

Агымдагы елның унбишенче июленә кадәр Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты Чираттагы финанс елына керемнәр һәм чыгымнар буенча муниципаль район бюджетының төп характеристикаларын эшләнүне гамәлгә ашыра.

Муниципаль район башкарма комитеты чираттагы финанс елына муниципаль районның социаль - икътисади үсешен фаразлау күрсәткечләрен һәм муниципаль районның социаль - икътисади үсешен уртача сроклы фараз параметрларын тәгаенли. Департамент

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар буенча чираттагы финанс елына муниципаль район бюджетының төп характеристикаларына үзгәрешләр кертә, бюджетның чыгымнарын функциональ классификацияләү һәм муниципаль район бюджетының төп керемнәрен һәм чыгымнарын проектлау нигезендә чыгымнарның иң чик күләмнәрен бүлүнә гамәлгә ашыра һәм муниципаль район бюджеты турында карар проектын эзерли.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алуучылар агымдагы елның беренче сентябрә кадәр чираттагы финанс елына бюджет финанслауның иң чик күләмнәрен бюджет чыгымнарының функциональ, икътисади һәм ведомство классификациясе күрсәткечләре буенча бүлөләр, шулай ук икътисади һәм социаль өлкәнә тиешле тармакларында структур һәм оештыру үзгәртеп коруларын үткәру турында тәкъдимнәр эзерлиләр.

Чираттагы финанс елына фаразланган күрсәткечләр буенча килештерелмәгән мәсьәләләр депутат комиссиясе тарафыннан агымдагы елның унбишенче октябрә кадәр карап тикшерелергә тиеш.

Муниципаль район бюджеты проектын эзерләү буенча депутат комиссиясе карарын исәпкә алып, Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты агымдагы елның беренче ноябрә кадәр бюджет проектын эшләр бетерә.

Агымдагы елның унбишенче ноябрә кадәр муниципаль район советы чираттагы финанс елына муниципаль районның социаль - икътисади үсеш фаразын һәм урта сроклы перспективага муниципаль районның социаль - икътисади үсеш фаразлауның аныкланган параметрларын, чираттагы финанс елына муниципаль район бюджеты проектын, перспектив финанс планы проектын, чираттагы финанс елында һәм урта сроклы перспективада бюджет-финанс сәясәтен характерлый торган башка документларны һәм материалларны карый.

Карау нәтижеләре буенча муниципаль район Советы башлыгы я муниципаль район бюджеты проектын хуплый, я аны кире кага һәм эшләр бетерергә жибәрә. Муниципаль район бюджеты проекты хупланган очракта, муниципаль район Советы башлыгы муниципаль район бюджеты турындагы карар проектын кирәкле документлар һәм материаллар белән бергә муниципаль берәмлек советына жибәрә.

16. Муниципаль район башлыгы резерв фонды

Муниципаль район бюджетының чыгым өлешендә муниципаль район башлыгының резерв фондын булдыру күздә тотыла.

Муниципаль район бюджетында резерв фонды күләме муниципаль район бюджетының расланган чыгымнарының өч процентыннан артмаска тиеш.

Резерв фонды акчалары муниципаль район Советы карары белән расланган Нигезләмә нигезендә тотыла.

17. Максатчан бюджет фондлары

Муниципаль район бюджеты составында жирле үзидарәнә аерым максатларын һәм бурычларын финанслау өчен билгеләнгән максатчан бюджет фондлары төзелергә мөмкин.

18. Муниципаль район бюджеты проектын төзү өчен кирәкле белемләләр

Муниципаль район бюджетты проектын төзү өчен кирәкле мәгълүматларга түбәндәгеләр керә:

- бюджет проекты эшли башлаганнан бирле гамәлдә булган салым законнары;
- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләрдәге бюджетларының үз һәм жайга сала торган керемнәреннән күчөрүләр нормативлары турында;
- Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләрдәге бюджетларыннан бирелә торган финанс ярдәменәң фаразланган күләмнәре турында;
- Россия Федерациясе бюджет системасының бер дәрәжәдән икенчесенә тапшырыла торган чыгымнар төрләре һәм күләмнәре турында;
- муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә финанс чыгымнары нормативлары турында;
- минималь бюджет тәмин ителеше нормативлары турында;
- муниципаль заказның жыелма планы.

Шулай ук мәгълүмат:

- Чираттагы финанс елына муниципаль районның социаль-икътисадый үсеше фаразы турында;
- муниципаль районның бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре турында.

19. Бюджет проекты белән бер үк вакытта төзелә торган документлар һәм материаллар

Чираттагы финанс елына муниципаль район бюджетты проектын төзү максатларында түбәндәге документлар һәм материаллар эзерләнәргә тиеш:

- Чираттагы финанс елына муниципаль районның социаль-икътисадый үсеше фаразы;
- Чираттагы финанс елына муниципаль районның бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;
- Чираттагы финанс елына муниципаль районның жыелма финанс балансын фаразлау.

Чираттагы финанс елына муниципаль район бюджетты проекты белән бер үк вакытта төзелә:

- Чираттагы финанс елына адреслы инвестицион программа;
- икътисадның муниципаль секторын үстерү планы;
- бюджет кытлыгын каплау өчен чираттагы финанс елына каралган Муниципаль бурыч структурасы һәм муниципаль эчке бурыч алулар программасы;
- Чираттагы финанс елына муниципаль гарантияләр бирү программасы;
- бирелгән салым ташламаларыннан бюджет югалтуларын бәяләү;
- агымдагы финанс елында көтелүче бюджетны бәяләү;
- муниципаль районның социаль - икътисадый үсеше фаразы һәм әлеге прогноз нигезендә билгеләнә торган приоритетлар нигезендә озак вакытлы максатчан программалар исемлеге;
- бюджет законнарында каралган башка документлар һәм материаллар.

КИСӘК 3. Муниципаль район бюджетты проектын карау һәм раслау

20. Муниципаль район бюджетты турында карар проектын кертү

Муниципаль район бюджетты турындагы карар проекты муниципаль район Советына муниципаль район Советы башлыгы һәм Башкарма комитет тарафыннан кертелә. Муниципаль район бюджетты турындагы карар проекты агымдагы елның унбишенче ноябрәң кадәр муниципаль район Советына тапшырылса, срукта кертелгән дип санала. Бюджет проекты белән бер үк вакытта муниципаль район Советына тәкъдим ителә:

- Чираттагы финанс елына бюджет кытлыгын каплау өчен каралган муниципаль эчке бурыч алулар программасы;
- бирелгән салым ташламаларыннан бюджет югалтуларын бәяләү;
- агымдагы финанс елында көтелүче бюджетны бәяләү;

- муниципаль районның социаль-икътисадый үсеше фаразы һәм әлеге прогноз нигезендә билгеләнә торган приоритетлар нигезендә озак вакытлы максатчан программалар исемлеге;
- Россия Федерациясенең функциональ һәм ведомство классификациясе киселешендә бюджет керемнәрен һәм чыгымнарын исәпләү, муниципаль район бюджеты дефицитын исәпләү.

21. *Муниципаль район бюджеты турында карар проектының карары*

Муниципаль район бюджеты турындагы карар проекты кертелгәннән соң бер тәүлек эчендә муниципаль район Советы башлыгы тарафыннан социаль-икътисадый үсеш, бюджет-финанс мәсьәләләре һәм муниципаль милек буенча даими комиссиягә, тапшырылган документларның һәм материалларның әлеге Нигезләмәнең 21 пункты таләпләренә туры килүе турында мәгълүмат әзерләү өчен җибәрелә.

Муниципаль район бюджеты турындагы карар проектының әлеге Нигезләмәнең 21 пункты таләпләренә туры килүе шартында, муниципаль район Советы башлыгы әлеге проектка карар җибәрә:

- комиссиягә кәргән көннән алып 15 көн эчендә тәкъдимнәрен һәм төзәтмәләрен карар һәм бирү өчен даими комиссияләргә җибәрергә.

Муниципаль район бюджеты проекты турында даими комиссияләрдән тәкъдимнәр һәм төзәтмәләр социаль-икътисади үсеш, бюджет-финанс мәсьәләләре һәм муниципаль милек буенча Даими комиссиягә юллана.

Даими комиссияләрдән һәм депутатлардан өстәмә ассигованиеләр бүлүп бирүне күздә тоткан тәкъдимнәр һәм төзәтмәләр әлеге чыгымнарны каплау чыганакалары турында яңа керем чыганакаларын эзләү хисабына да, шулай ук бюджет чыгымнарын яңадан бүлү хисабына да нигезләнгән тәкъдимнәр булырга тиеш.

Муниципаль район бюджеты турындагы карар проекты, даими комиссияләрдән э һәм төзәтмәләр, муниципаль район Советы Регламентында каралган башка документлар белән социаль-икътисади үсеш, бюджет-финанс мәсьәләләре һәм муниципаль милек буенча даими комиссия утырышында карала, муниципаль район Советы утырышына карар өчен эшкәртелә һәм кертелә.

Муниципаль район Советы утырышында муниципаль район бюджеты турында карар кабул итүнең иң чик вакыты 30 декабрьдән дә соңга калмый.

22. *Бюджет белән вакытлыча идарә итү*

Әгәр бюджет турындагы карар финанс елы башыннан үз көченә кермәсә, бюджет белән вакытлыча идарә итү Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә гамәлгә ашырыла.

23. *Муниципаль район бюджеты турында муниципаль район Советы карарына үзгәреشلәр һәм өстәмәләр кертү*

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты муниципаль район бюджеты турындагы карарның хокукый жайга салу предметы булган барлык мәсьәләләр буенча, шул исәптән муниципаль район бюджетының төп характеристикаларын үзгәртә торган өлешендә, шулай ук Россия Федерациясе бюджет классификациясе нигезендә муниципаль район бюджеты чыгымнарын бүлү турындагы карар проектларын әзерли һәм муниципаль район советына тапшыра.

24. *Муниципаль район бюджеты чыгымнарын ун проценттан артык киметкән очракта, муниципаль район бюджеты турындагы карарга үзгәреشلәр һәм өстәмәләр кертү*

Муниципаль район бюджетына керемнәр кимү (арту) очрагында, муниципаль район бюджетына керемнәренә расланган бюджет белән чагыштырганда, еллык билгеләнешләренә ун

проценттан артырагы финанс үзгөрүөнө китерергө мөмкин, бу Түбөн Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты түбөндөгө документлар һәм материаллар белән бергә муниципаль район Советы каравына үзгөрешләр һәм өстәмэләр кертү турында муниципаль район Советы Карары проектын кертэ:

- агымдагы финанс елы чорында муниципаль район бюджеты үтөлөшө турындагы хисап, шул исәптән ай дэвамында күрсәтелгән карар кертелә торган соңгы айны да кертөп, агымдагы финанс елы чорында муниципаль район бюджеты үтөлөшө турындагы хисап белән;

муниципаль район башлыгы резерв фонды акчаларыннан файдалану турында хисап;

Түбөн Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаментының бюджет ссудалары һәм бюджет кредитлары биру һәм түлөү турында хисабы турында;

- муниципаль район бюджеты турындагы карарга үзгөрешләр һәм өстәмэләр кертү зарурлыгына бэйлө сәбәпләр һәм факторлар турында аңлатма язуы.

Муниципаль район Советы унбиш көн дэвамында муниципаль район бюджеты турындагы карарга үзгөрешләр һәм өстәмэләр кертү турындагы карар проектын карый. Әгәр муниципаль район Советының муниципаль берәмлек бюджеты турындагы карарга үзгөрешләр һәм өстәмэләр кертү турындагы карары проектын күрсәтелгән срокта кабул ителмәсә, Түбөн Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты алга таба муниципаль район бюджеты чыгымнарын пропорциональ рэвештә киметүгә (арттыруга) хокуклы.

КИСӘК 4. ЖИРЛЕ БЮДЖЕТ ҮТӨЛӨШӨ

26. Жыелма бюджет язмасы

Муниципаль район бюджетын үтөү Түбөн Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан бюджет язмасы нигезендә башкарыла.

Бюджет язмасы, расланган муниципаль берәмлек бюджеты нигезендә, бюджет акчаларын бүлүчеләргә һәм алучыларга караган бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә һәм алучыларга квартал саен бүленөп, Россия Федерациясә бюджетлары чыгымнарының функциональ һәм икътисадый классификацияләре нигезендә төзелә һәм муниципаль район бюджеты расланганнан соң ун көн эчендә Түбөн Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар Департаментына тапшырыла.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең бюджет язмалары нигезендә, Түбөн Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты муниципаль район бюджеты расланганнан соң унбиш көн эчендә жыелма бюджет росписен төзи. Жыелма бюджет язмасы Түбөн Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты башлыгы тарафыннан раслана һәм муниципаль район бюджетының касса үтөлөшө буенча вәкаләтлө органга тапшырыла.

28. Муниципаль район бюджетының чыгымнар буенча үтөлөшө этаплары

Муниципаль район бюджеты чыгымнарын санкцияләү процедуралары чыгымнарны финанслауга кабул итүне булдырмау һәм муниципаль район бюджеты турындагы карарда каралмаган яки муниципаль район бюджетының керемнәре һәм заимствованиеләре акчалары белән тәэмин ителмәгән түлөүләр башкаруны булдырмау максатларында гамәлдә була. Муниципаль район бюджеты чыгымнарын санкцияләү үз эченә ала:

- бюджет язмасын төзү һәм раслау;

- бюджет ассигнованиеләре турында хәбәрнамәләрне бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм алучыларга житкерү һәм раслау;

- бюджет акчаларын баш бүлүчеләргә, бүлүчеләргә һәм бюджет учреждениеләренә керемнәр һәм чыгымнар сметаларын раслау ;

- бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләргә бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау һәм житкерү;;

- муниципаль район бюджеты акчаларын алуучылар тарафыннан акчалата йөкләмэләр кабул итү;;

- муниципаль район бюджетының акчалата йөкләмэләрен раслау һәм үтәүне тикшерү. Финанслау процедурасы бюджет акчаларын тотудан гыйбарәт.

Муниципаль район бюджеты чыгымнарын санкцияләү тәртибе һәм кагыйдәләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексы белән билгеләнә.

29. Бюджетның казначылык үтәлеше

Муниципаль районда бюджетның казначылык үтәлеше билгеләнә.

30. Муниципаль район бюджетының керемнәр буенча үтәлеше

Муниципаль район Советы казначылыкка "Россия Федерациясенең бюджет классификациясе турында"гы Федераль закон нигезендә, Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты хисабына салым керемнәрен, шулай ук муниципаль район бюджетының салым булмаган керемнәрен күчерү буенча функцияләргә гамәлгә ашыру хокукын бирә. Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты керемнәр исәбен алып бара һәм муниципаль район бюджетының керемнәре турында хисап төзи, керемнәр тикшерелә. Муниципаль район бюджетына ялгыш рәвештә күчерелгән керемнәргә кире кайтару гамәлдәге законнар нигезендә башкарыла.

31. Муниципаль район бюджетының чыгымнар буенча үтәлеше

Муниципаль район бюджетының чыгымнар буенча Казначылык үтәлешен күздә тоту:

- муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр һәм алуучыларның казначылык органнарында ачыла торган шәхси счетларында муниципаль район бюджеты акчаларын тоту буенча барлык операцияләргә чагылдыру;

- барлык түлүүләргә казначылык органнары исемнән һәм йөкләмәсе буенча гамәлгә ашыру.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр, алуучылар, кирәк булганда, казначылык органнарына күрсәтелгән хезмәтләр, башкарылган эшләр, исәпләнгән хезмәт хакы һ.б. өчен гаризалар тапшыра.

Казначылык органнары тапшырылган документларны чыгымнарны икътисадый классификацияләү кодлары, төзелгән шартнамәләр (контрактлар) буенча керемнәр һәм чыгымнар сметалары күрсәткечләренә, бюджет йөкләмәләре лимитларына туры килү-килмәүне тикшерәләр.

Расланган акчалата йөкләмәләр күләменнән чыгып, бюджет алуучыга акча бүлеп бирелә.

Бүлеп бирелгән финанслау бюджет акчаларын алуучыларның бүлүче шәхси счетларына һәм шәхси счетларына күчерелә.

Бюджет акчаларын баш бүлүчеләр, бүлүчеләр, финанслау өчен реестр нигезендә казначылык органнарына ведомство буйсынуындагы учреждениеләргә шәхси счетларына чыгымнарны икътисадый классификацияләү кодлары буенча бүлеп бирелгән финанслауны бүлүне тапшыралар.

Казначейлык бюджет акчаларын бүлүчеләр тарафыннан бирелә торган бүлү нигезендә акча алуучыларның шәхси счетларында ачык финанслауны чагылдыра.

Бюджет учреждениеләре казначылыкка күрсәтелгән хезмәтләр өчен акча средстволарын күчерү, муниципаль район бюджетының Бердәм счетыннан башкарылган эшләр, хезмәтләр башкаруучыларның банк счетларына бюджет средстволарын алуучыларның шәхси счетларында касса чыгымын чагылдырып, тулалу йогынтысын тапшыра.

32. Бюджет алуучыларның шәхси счетлары

Муниципаль район бюджетын чыгымнар буенча үтәү Россия Федерациясе бюджет классификациясе һәм гамәлдәге законнар нигезендә муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүче, бүлүче һәм алучы өчен казначылыкта ачыла торган шәхси счетлардан (алга таба - шәхси счетлардан) файдаланып гамәлгә ашырыла.

33. *Бюджет йөкләмәләре лимитларын раслау һәм җиткерү*

Бюджет йөкләмәләре лимиты-ай саен яки квартал саен бүленеп, Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанс департаменты тарафыннан бюджет акчаларын бүлүче һәм алучы өчен билгеләнә һәм раслана торган бюджет йөкләмәләре күләме.

Бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр өчен бюджет йөкләмәләре лимитлары Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанс департаменты тарафыннан бюджет акчаларын баш бүлүчеләр тарафыннан расланган бүлү проектлары нигезендә раслана.

Бюджет йөкләмәләре лимитлары Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан бюджет акчаларын бүлүчеләргә һәм алучыларга аларның гамәлдә булган чоры башланьрга биш көннән дә соңга калмыйча җиткерелә.

34. *Бюджет йөкләмәләре лимитларын үзгәртү*

Бюджет йөкләмәләре лимитларын үзгәртү бюджет ассигнованиеләре үзгәргән очракта, шулай ук муниципаль район чыгымнарын блокировкалау очрагында мөмкин.

35. *Акчалата йөкләмәләрне кабул итү*

Бюджет акчаларын алучылар чыгымнарны һәм түләүләрне гамәлгә ашыру буенча акчалата йөкләмәләрне чыгымнар һәм түләүләрне башкару өчен кирәк булган башка документларны төзү юлы белән, аларга җиткерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм керемнәр һәм чыгымнар сметасы чикләрендә кабул итү хокукына ия.

36. *Бюджет ассигнованиеләрен үзгәртү*

Бюджет ассигнованиеләре турында хәбәрнамәдә җиткерелгән бюджет ассигнованиеләре белән чагыштырганда, бюджет ассигнованиеләрен үзгәртү бюджет чыгымнарын кыскарту режимын кертү, муниципаль район бюджеты турындагы карар белән расланган керемнәр буенча бюджет үтәлеше йә бюджет ассигнованиеләрен баш бүлүче тарафыннан бюджет законнарында, Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексында билгеләнгән тәртиптә билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә күчерү нәтижәсендә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

37. *Муниципаль район бюджеты чыгымнарын киметү*

Бюджет үтәлеше барышында муниципаль район бюджеты керемнәре яки муниципаль район бюджеты кытлыгын финанслау чыганакларынан керемнәрнең кимүе күзәтелә икән, бу муниципаль район бюджетының расланган чыгымнарын еллык билгеләнешләренең биш процентыннан да ким булмаган күләмдә финанслауга китерә, Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты башлыгы бюджет чыгымнарын киметү режимын кертү турында мөстәкыйль карар кабул итәргә һәм күрсәтелгән режимны кертәргә хокуклы.

Муниципаль район бюджеты чыгымнарын кыскарту режимын кертү турындагы боерыкта күрсәтелгән режим кертелгән дата һәм муниципаль район бюджеты чыгымнарын кыскарту күләме күрсәтеләргә тиеш.

Муниципаль район бюджетын үтәү барышында муниципаль район бюджеты керемнәре яки бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarыннан керемнәр күләме кимесә, бу муниципаль район бюджетының расланган чыгымнарын биш процентка, әмма еллык билгеләнешләрнең ун проценттан да артмаган күләмдә финанслауга китерә, муниципаль берәмлек башлыгы муниципаль район бюджеты чыгымнарын киметү режимын кертү турында Карар кабул итәргә һәм күрсәтелгән режимны кертәргә хокуклы.

Муниципаль район башлыгы карарында муниципаль район бюджеты чыгымнарын кыскарту режимын кертү турындагы карарда күрсәтелгән режим кертелгән дата һәм муниципаль район бюджеты чыгымнарын киметү күләме күрсәтеләргә тиеш. Шулай ук вакытта бюджет ассигнованиеләрен кыскарту бюджет акчаларын баш бүлүчә һәр кеше, шулай ук адреслы инвестиция программасына кертелгән һәр объект буенча еллык билгеләнешләрнең биш (ун) процентыннан артмаска тиеш.

Муниципаль берәмлек бюджетының бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләргә бюджет чыгымнарын кыскарту режимын кертү турында хәбәр итү аны кертү датасына кадәр унбиш көннән дә соңга калмыйча башкарыла.

Муниципаль берәмлек бюджеты чыгымнарын киметү режимын бетерү муниципаль район башлыгы яки Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан башкарыла.

Чыгымнарны киметү режимын кертү турындагы карар нигезендә бюджет йөкләмәләренең файдаланылмаган лимитларын кыскарту башкарыла.

38. *Бюджет чыгымнарын ун проценттан артык киметү*

Әгәр бюджет үтәлеше барышында бюджет керемнәре яисә бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarыннан керемнәр күләме киметелә икән, бу расланган бюджет белән чагыштырганда, чыгымнарны еллык билгеләнешләрнең ун проценттан артырагы финанслауга, бюджет ассигнованиеләрен үзгәртү Россия Федерациясенең гамәлдәге Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

39. *Бюджет чыгымнарын блоклау*

Бюджет чыгымнарын блокировкалау-бюджет ассигнованиеләре белән чагыштырганда бюджет йөкләмәләре лимитларын кыскарту яисә кабул ителгән бюджет йөкләмәләрен раслаудан баш тарту, әгәр муниципаль район бюджеты турындагы карар нигезендә бюджет ассигнованиеләре билгеле бер шартларны үтәгәндә бюджет акчаларын баш бүлүчегә (яисә бюджет акчаларын алучыга) бүлеп бирелгән булса, ләкин бюджет йөкләмәләре лимитларын төзү яисә кабул ителгән бюджет йөкләмәләрен раслау вакытына әлегә шартлар үтәлмәгән булып чыга.

Бюджет чыгымнарын блокировкалау шулай ук Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан бюджет акчаларын максатсыз файдалану фактларын ачыклаганда башкарыла.

Бюджет чыгымнарын блокировкалау Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты башлыгы боерыгы буенча муниципаль район бюджеты үтәлешенә теләсә кайсы этабында гамәлгә ашырыла. Блокировкалау очраklары:

- бюджет чыгымнары бары тик әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән шартлар белән бәйле булган күләмнәрдә яки муниципаль район бюджеты турындагы карар белән генә бәйле.

Бюджет чыгымнарын блокировкалау әлегә Нигезләмәдә билгеләнгән шартлар белән бәйле булмаган яисә муниципаль район бюджеты турындагы карар белән бюджет акчаларын максатсыз файдалану фактлары булмаса, бюджет законнарын бозу булып тора;

- бюджет акчаларын максатсыз файдалану фактлары ачыкланган бюджет чыгымнары.

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты башлыгы бюджет акчаларын тиешле баш бүлүченә яисә башка бюджет акчаларын алучының үтенече

буенча чыгымнарны блокировкалау турындагы боерыкны соңгы шартларны үтэгәннән соң гына кире кага.

40. *Муниципаль район бюджетын үтэгәндә муниципаль район бюджеты турындагы карар белән расланганнан тыш фактта алынган керемнәрдән файдалану (2007нче елның 2 нче августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендәге статья)*

Муниципаль район бюджетын үтэгәндә фактта алынган керемнәр, муниципаль район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертмичә, Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар буенча департаменты тарафыннан бюджет дефициты күләмен киметүгә һәм бюджетның бурыч йөкләмәләрен киметә торган түләүләр жиберелә. Шулу вакытта Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты өстәмә бюджет росписен эзерли һәм раслый.

Муниципаль район бюджетын үтэгәндә бюджет учреждениеләре тарафыннан түләүле хезмәт күрсәтүдән һәм башка эшмәкәрлек эшчәнлегеннән фактта алынган керемнәр бюджет турындагы карар белән расланганнан һәм керемнәр һәм чыгымнар сметасыннан тыш, әлеге бюджет учреждениеләре чыгымнарын финанслауга жиберелә.

Кирәк булган очракта, әлеге пунктның беренче абзацында күрсәтелгән максатлардан аермалы буларак, өстәмә керемнәренә муниципаль район бюджеты турындагы карар белән расланган ассигнованиеләрдән тыш, муниципаль район бюджеты чыгымнарын финанслау, муниципаль район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр керткәннән соң гамәлгә ашырыла. Муниципаль район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү квартал (яРТыеллык) өчен муниципаль район бюджеты үтәләше нәтижеләре буенча кабул ителә, анда күрсәтелгән артым алынган иде.

Дүртенче кварталда муниципаль район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү, кирәк булган саен, финанс елының егерме бишенче декабрә кадәр, расланган еллык билгеләнешләрдән фактик керемнәренә көтелүче артуы буенча кабул ителә.

Дүртенче квартал буенча расланган еллык билгеләнешләрдән фактта артып киткән керемнәренә арттыру буенча муниципаль район бюджетына үзгәрешләр һәм өстәмәләр киләсе финанс елының унынчы февраленә кадәр, расланган еллык план билгеләнешләренә биш проценттан артырагы фактик үтәләше кире кагылган очракта, муниципаль район Советы тарафыннан карала һәм раслана. Бюджет үтәләше турындагы еллык отчетны муниципаль район Советы раслаганда биш процентка кадәр кире кагулар карала.

Муниципаль район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты, өстәмә керемнәр алу белән бәйлә рәвештә, муниципаль район Советы тарафыннан аны керткән көннән алып унбиш көн эчендә чираттан тыш тәртиптә каралырга тиеш. Әгәр карар вакытында кабул ителми икән, муниципаль район Советы бюджет кытлыгын киметкәннән соң һәм бурыч йөкләмәләрен түлэгәннән соң барлык юнәлешләр буенча да бюджет чыгымнарын тигез индексацияләүне гамәлгә ашырырга хокуклы.

41. *Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар буенча департаменты башлыгының ассигнованиеләренә күчерү һәм чыгымнарны блокировкалау буенча хокуклары*

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты башлыгы үзенә боерыгы белән, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодекслары нигезендә муниципаль район бюджеты акчаларын баш бүлүчегә яисә алучыга бүлеп бирелгән акчалар чикләрендә муниципаль район бюджеты акчаларын бүлеп бирүне рөхсәт итә ала.

42. *Бюджет ассигнованиеләрен бюджет акчаларын баш бүлүчә, бүлүчә тарафыннан күчерү*

Бюджет акчаларын баш бүлүчө, бүлүчө үз компетенциясе чиклэрендэ бюджет акчаларын алучылар арасында гамэлдэге законнар нигезендэ бюджет ассигнованиелэрен күчерергэ хокуклы.

43. *Бюджет акчаларын баш бүлүчөлөр, бюджет акчаларын кулланучылар һәм бюджет акчаларын алучылар өчен бюджет ассигнованиелэрен үзгәртү*

Бюджет акчаларын баш бүлүчөлөр, бюджет акчаларын алучылар өчен бюджет ассигнованиелэрен үзгәртү Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы бюджет кодекслары нигезендэ башкарыла.

44. *Банк депозитларында бюджет акчаларын урнаштыруга, бюджет акчаларын ышанычлы идарэгә тапшыруга юл куймау*

Банк депозитларында бюджет акчаларын урнаштыру хисабына муниципаль район бюджетын үтәү процессында өстәмә керемнәр алу һәм алынган керемнәрне ышанычлы идарэгә тапшыру, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексында каралган очрактардан тыш рөхсәт ителми.

КИСӘК 5. *Жирле бюджет үтөлеше турында хисап*

45. *Муниципаль район бюджеты үтөлеше турында хисап*

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты муниципаль район бюджеты үтөлеше турында оператив, квартал, ярты еллык һәм еллык хисапны муниципаль район Советына һәм Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшыра.

Бюджет үтөлеше турындагы хисапларның бердәм методологиясе Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

Квартал саен хисап бюджет-финанс мәсьәләләре буенча даими комиссия утырышында карала.

Муниципаль район бюджеты үтөлеше турындагы еллык хисап муниципаль район Советы тарафыннан расланьрга тиеш.

Муниципаль район бюджеты үтөлеше турындагы хисап белән бер үк вакытта муниципаль район советына түбәндәге документлар һәм материаллар тапшырыла:

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты тәкъдим итә:

- муниципаль район бюджеты үтөлеше турында квартал һәм еллык хисап;
- кредитор бурычлары турында квартал саен оператив мәгълүматлар;
- муниципаль район башлыгының резерв фонды акчаларыннан файдалану турында хисап;
- бюджет кредитлары һәм бюджет кредитлары бирү һәм түләү турында хисап;
- муниципаль берәмлек бурыч кенәгәсеннән өземтә;

Түбән Кама муниципаль районының жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре идарәсе тәкъдим итә:

- муниципаль район милкеннән файдаланудан алынган керемнәр турында хисап;
- муниципаль берәмлекнең муниципаль милке турындагы квартал саен саннарда һәм фактларда мәгълүматлар;
- муниципаль район Советының гамэлдәге карарларында каралган башка документлар.

46. *Бюджет елы тәмамлану*

Финанс елы утыз беренче декабрьдә тәмамлана.

Бюджет йөкләмәләре лимитлары утыз беренче декабрьдә үз гамәллэрен туктаталар.

Егерме бишенче декабрьдән соң акчалата йөкләмәләрне кабул итү рөхсәт ителми.

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан акча йөкләмәләрен раслау егерме сигезенче декабрьдә төгәллэнэргә тиеш.

Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты кабул ителгән һәм расланган акчалата йөкләмәләрне дә кертеп, утыз беренче декабрьгә кадәр түлэргә тиеш.

Муниципаль район бюджетын үтәү өчен файдаланыла торган счетлар беренче декабрьнең егерме дүрт сәгатъендә ябылырга тиеш.

Эшкуарлык эшчәнлегеннән һәм муниципаль милектән файдаланудан бюджет учреждениеләре тарафыннан алынган акчалар, утыз беренче декабрьгә файдаланылмаган акчалар шул ук суммада, тиешле бюджет учреждениеләренә яңа ачылган шәхси счетларга күчерелә.

Кабул ителгән акчалата йөкләмәләр буенча операцияләр төгәлләнгәннән соң муниципаль район бюджетының бердәм счетында калган акчалар чираттагы финанс елы башына калган акча буларак исәпкә алынырга тиеш.

47. Муниципаль районның вәкиллеке органы тарафыннан муниципаль берәмлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны карау һәм раслау

Муниципаль район бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисап муниципаль район Советына муниципаль район Советы карары, проекты белән бер үк вакытта аны бюджет турындагы законнарда, әлеге нигезләмәдә каралган документлар һәм материаллар, муниципаль район Советының башка карарлары белән бергә тапшырыла.

Муниципаль район бюджеты үтәлеше турындагы хисап Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанс департаменты тарафыннан бюджет акчаларын баш бүлүчеләрнең, бүлүчеләрнең һәм алуучыларның хисаплары нигезендә муниципаль район бюджетын раслаганда кулланылган шул ук структура һәм бюджет классификациясе нигезендә төзелә.

48. Муниципаль берәмлек бюджеты турында карарларны халыкка җиткерү

Муниципаль берәмлек Советының "2006 елга "Түбән Кама муниципаль районы" муниципаль берәмлегенең бюджеты турында" гы карары, шулай ук аңа үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертә торган муниципаль район Советы карарлары мәжбүри басылып чыгарга тиеш.

Татарстан Республикасы
«Түбән Кама муниципаль районы»
муниципаль берәмлеге Советының
2005 елның 29 декабрендәге
25 номерлы карарына
2 нче кушымта

ТҮБӘН КАМА МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ ЧЫГЫМ ЙӨКЛӘМӘЛӘРЕ РЕЕСТРЫН АЛЫП БАРУ ТӘРТИБЕ

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә эшләнгән әлеге тәртип Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын алып баруның төп принциптарын һәм кагыйдәләрен билгели.

Әлеге тәртип максатлары өчен түбәндәге төп терминнар һәм төшенчәләр кулланыла:

Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре - жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча муниципаль берәмлекләр советларының норматив хокукый актларында, жирле үзидарә органнары тарафыннан аерым дәүләт вәкаләтләрән (делегацияләнгән вәкаләтләрне) гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча, шулай ук Түбән Кама муниципаль районы исемнән жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча төзелгән шартнамәләр (киләшүләр) белән бәйлә рәвештә, Түбән Кама муниципаль районы вазыйфаларын физик яисә юридик затларга, дәүләт хакимияте органнарына, муниципаль берәмлекләр Советларына, жирле бюджет акчалары халыкара хокук субъектларына бирергә;

Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры – жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча кабул ителгән Түбән Кама муниципаль районы муниципаль берәмлекләре советларының жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча аерым дәүләт вәкаләтләрән (делегацияләнгән вәкаләтләрне) һәм Түбән Кама муниципаль районы жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр буенча төзелгән, жирле бюджетның үз акчалары исәбеннән үтәлгән тиешле чыгым йөкләмәләре барлыкка килүне күздә тотучы шартнамәләрне (киләшүләр) гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча норматив хокукый актларының жыелма (исемлеге), компенсацияләрнең региональ фондыннан субвенцияләр исәбенә делегацияләнгән вәкаләтләр өлешендә;

Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры фрагменты-Түбән Кама муниципаль районының жирле бюджет акчаларын бүлүче һәм (яки) алучы тарафыннан төзелә һәм Түбән Кама муниципаль районының финанс идарәсенә тапшырыла торган чыгым йөкләмәләре реестрының бер өлеше;

Түбән Кама муниципаль районының гамәлдәге йөкләмәләре - Түбән Кама муниципаль районы чыгым йөкләмәләре реестрына кертелгән һәм план чорында жирле бюджет акчалары, шулай ук компенсацияләрнең региональ фондыннан субвенцияләр исәбенә делегацияләнгән вәкаләтләр өлешендә Түбән Кама муниципаль районы муниципаль берәмлекләре советларының норматив хокукый актларын кабул итү нәтижәсендә барлыкка килгән чыгым йөкләмәләре;

Түбән Кама муниципаль районының гамәлдәге йөкләмәләренең бюджеты - план чорында Түбән Кама муниципаль районының гамәлдәге йөкләмәләрен үтәү өчен кирәкле ассигнованиеләр күләме (еллар буенча бүленеп);

план чорына - өч ел, шул исәптән жирле бюджет проекты эшләнә торган ел һәм алдагы ике ел.

2. Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры әлеге тәртипнең 7 пунктында күчерелгән мәгълүматларның кәгазь һәм электрон формада булган бердәм мәгълүмат базасыннан гыйбарәт.

3. Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре турында мәгълүматларның бердәм мәгълүмат

базасына кертү һәм (яки) бу белешмәләргә яңарту һәм (яки) төшереп калдыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

Түбән Кама муниципаль районы муниципаль берәмлекләре советларының Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре барлыкка килүне күздә тоткан һәр кабул ителгән норматив хокукый акты Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрына мәжбүри кертелергә тиеш.

4. Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру кысаларында Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты түбәндәгеләргә гамәлгә ашыра:

- Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару мәсьәләләре буенча методик һәм инструктив материаллар эшли һәм чыгара;

- Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры фрагментларын жентекләп тикшерүне гамәлгә ашыра. Тикшерү нәтижеләре буенча Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры фрагментында чагылдырылырга тиешле чыгым йөкләмәләре исемлеген үзгәртүгә (өстәргә) хокуклы;

- Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын жентекләп тикшерүне гамәлгә ашыра. Тикшерү нәтижеләре буенча Түбән Кама муниципаль районының финанс идарәсе Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрында чагылдырылырга тиешле чыгым йөкләмәләре исемлеген үзгәртүгә (тулыландырырга) хокуклы;

- Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрына жирле бюджет акчаларын аерым бүлүчеләр һәм (яки) алучылар буенча фрагментларны Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрына кертә;

- Татарстан Республикасы норматив хокукый актында билгеләнгән тәртиптә Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын Татарстан Республикасы Финанс министрлыгына тапшыра.

6. Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өлкәсендә жирле бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр түбәндәгеләргә гамәлгә ашыралар:

- Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрының фрагментын Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаментының методик һәм инструктив материаллары нигезендә алып баралар;

- Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаментына тапшыралар.

7. Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры, шулай ук Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры фрагментлары түбәндәге бүлекләрдән тора:

- жирле эһәмияттәге мәсьәләнең яисә Түбән Кама муниципаль районы муниципаль берәмлеге Советы тарафыннан гамәлгә ашырыла торган дәүләт вәкаләтенең (делегацияләнгән вәкаләт) атамасы;

- жирле бюджет акчаларын бүлүченең һәм (яки) алучының исеме;

- муниципаль норматив хокукый акт, шартнамә (киләшү) (статьяның исеме һәм реквизитлары, номеры, өлеше, пункты, пунктчасы, абзацы, үз көченә керү датасы, гамәлдә булу вакыты);

- бюджет классификациясе кодлары (бюджет чыгымнарының функциональ классификациясе бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары һәм чыгымнар төрләре буенча, бюджет чыгымнарын икътисадый классификацияләү статьясы коды, бюджет кытлыгын эчке финанслау чыганагы коды);

- чыгым йөкләмәләрен үтәү формасы;

- чыгым йөкләмәләрен үтәүгә акча күләме;
- чыгым йөкләмәләре реестры фрагментын тапшыру датасына үтэлгән норматив хокукый актта, шартнамәдә (киләшүдә) каралган барлык мәсьәләләр;
- хисап елы (n-1 – (план, факт);
- агымдагы ел (n) (чыгым йөкләмәләре реестры фрагментын тапшыру датасына план, факт);
- план елы (n + 1) (фараз);
- план елы (n + 2) (фараз);
- план елы (n + 3) (фараз).

8. Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын алып бару, шулай ук Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрының фрагментларын алып бару элекке тәртипкә кушымта нигезендә гамәлгә ашырыла.

9. Ел саен, чираттагы финанс елына бюджет финанславының иң чик күләмнәрен бүлү (муниципаль берәмлекләр Советларына) башланганчы, жирле бюджет акчаларын бүлүчеләр һәм (яки) алучылар агымдагы елның 15 гыйнварына кадәр, элекке тәртипкә кушымта нигезендә, Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры фрагментларын агымдагы елның 15 гыйнварына кадәр Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаментына тапшыралар.

10. Түбән Кама муниципаль районының финанс идарәсе бер ай эчендә Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры фрагментларын исәпкә алуны һәм Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын формалаштыруны (яңартуны) гамәлгә ашыра. Түбән Кама муниципаль районының финанс идарәсе Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрының элекке торышын ныгытуны һәм реестрның электрон һәм басма форматта тиешле торышын архивлаштыруны гамәлгә ашыра.

11. Агымдагы елның 15 июленә Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры күрсәткечләре, Түбән Кама муниципаль районының гамәлдәге йөкләмәләрен һәм чираттагы финанс елына жирле бюджет проекты формалаштыру өлешендә, жирле бюджетның чыгым өлешен формалаштыру өлешендә, Түбән Кама муниципаль районының перспектив финанс планын эшләү өчен нигез булып тора.

Түбән Кама муниципаль районының перспектив финанс планын эшләгәндә Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрыннан файдалану тәртибе Түбән Кама муниципаль районының перспектив финанс планын төзү турында муниципаль норматив хокукый актта билгеләнә.

Чираттагы финанс елына жирле бюджет проекты эшләгәндә Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын куллану тәртибе Түбән Кама муниципаль районында бюджет процессын оештыру турында муниципаль норматив хокукый актта билгеләнә.

12. Чираттагы финанс елына жирле бюджет турында карар (муниципаль берәмлек Советы) кабул ителгәннән соң, жирле бюджет акчаларын алучылар һәм бүлүчеләр, Чираттагы финанс елына жирле бюджет турында карар (муниципаль берәмлек Советы) нормаларын исәпкә алып, Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрының яңартылган фрагментларын, Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре составына үзгәрешләр (өстәмәләр) кертүне исәпкә алып, Түбән Кама муниципаль районының финанс идарәсенә тапшыралар.

13. Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты бер ай эчендә Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрының яңартылган фрагментларын исәпкә алуны һәм Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрын формалаштыруны (яңартуны) гамәлгә ашыра. Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестрының элекке торышын ныгытуны һәм реестрның электрон һәм басма форматтагы тиешле торышын архивлаштыруны гамәлгә ашыра.

14. Түбән Кама муниципаль районының чыгым йөкләмәләре реестры Түбән Кама муниципаль районының мәгълүмат ресурслары составында басылып чыгарга тиеш.

Татарстан Республикасы
 «Түбән Кама муниципаль районы»
 муниципаль берәмлеге Советының
 2005 елның 29 декабрендәге
 25 номерлы карарына
 3 нче кушымта

ЧЫГЫМ ЙӨКЛӘМӘЛӘРӘ РЕЕСТРЫ
 Түбән Кама муниципаль районы

_____ елга

Чыгым йөкләмәсе коды	Мәжбүри чыгым төре (функциональ, экономик классификация)	Чыгым тоту йөкләмәсе	Норматив хокукый акт (мәкалә, пункт, абзац) / карар		Чыгым күләме йөкләмәсе (мең сум)		Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органының - бюджет акчаларын бүлүченең исеме	Финанс тәэмин	Үтөлеш
			кереш	билгеләү	агымдагы ел	чираттагы ел			
Барлығы									

Бюджет һәм финанслар департаменты башлыгы _____ / _____ /

**Татарстан Республикасы «Түбән Кама муниципаль районы»
муниципаль берәмлекнең муниципаль бурычы турында нигезләмәсе**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Түбән Кама муниципаль районының бурыч йөкләмәләре жыелмасы муниципаль бурыч булып тора.

1.2. Муниципаль бурыч муниципаль район милкендә булган барлык мөлкәт белән тулысынча һәм шартларсыз тәэмин ителә.

1.3. Бурыч йөкләмәләре булырга мөмкин формасында:

- кредит килешүләрен һәм килешүләрен төзү;
- муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне чыгару юлы белән гамәлгә ашырыла торган муниципаль займнар бирү;
- башка дәрәжәдәге бюджетлардан бюджет кредитлары алу турында килешүләр һәм килешүләр төзү;
- муниципаль гарантияләр бирү турында килешүләр төзү.

1.4. Бурыч йөкләмәләре кыска вакытлы (1 елга кадәр) һәм озак вакытлы (1 елдан артык) характерда булырга мөмкин.

1.5. Муниципаль бурыч күләменә кертелә:

- башка дәрәжәдәге бюджетлардан һәм коммерцияле банктардан алынган кредитлар буенча төп бурыч күләме;
- кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның төп номиналь суммасы;
- муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

1.6. Муниципаль бурыч белән идарә итү Түбән Кама муниципаль районының бюджет һәм финанслар департаменты (алга таба - департамент) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль бурыч барлыкка килү

2.1. Муниципаль бурыч алуларны гамәлгә ашыру һәм юридик затларга гарантия бирү хокукы муниципаль район башлыгы карамагында.

2.2. Бурыч йөкләмәләрен кабул итү турындагы карар тиешле күрсәтмә документ рәвешендә кабул ителә. Заем акчаларын жәлеп итү турында Карар кабул иткәндә, потенциал кредиторлар арасында гадел конкуренция шартларын үтәгәндә, тиешле килешү яки килешү буенча бурыч йөкләмәләренә хезмәт күрсәтү чыгымнарын минимальләштерү принципларында Департамент тарафыннан житештерелгән тәкъдимнәрне эксперт сайлап алуы нәтижеләре исәпкә алына.

2.3. Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә акчалата йөкләмәләрнең валютасы бары тик Россия сумы гына булырга мөмкин.

3. Муниципаль бурыч алулардан һәм муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнарыннан кергән акчаларның бюджетта чагылышы

3.1. Бюджетка бурыч алулардан һәм башка бурыч йөкләмәләреннән акчалар керү бюджетта бюджет кытлыгын каплау чыганаclarы буларак чагыла.

3.2. Бурыч йөкләмәләренә хезмәт күрсәтүгә барлык чыгымнар, дисконтны (яки кыйммәтле кәгазьләр буенча урнаштыру бәясе һәм түләү (сатып алу) бәясе арасындагы аерманы) кертеп, бюджетта муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары буларак чагылдырыла һәм бюджетның чыгым өлешендә исәпкә алына.

3.3. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә номиналь бәядән артып киткән суммада урнаштырудан алынган керемнәр, жыелган купон кереме сыйфатында алынган керемнәр, шулай ук кыйммәтле кәгазьләренә урнаштыру бәясенән түбәнрәк бәягә сатып алган очракта алынган керемнәр агымдагы елда муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү буенча факттагы чыгымнарны киметүгә керә.

3.4. Бирелгән гарантияләренң гомуми суммасы муниципаль бурыч составына бурыч йөкләмәләре төре буларак кертелә.

4. Муниципаль бурычның иң чик күләмнәре һәм муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү һәм түләү чыгымнарының иң чик күләмнәре

4.1. Муниципаль район советы чираттагы финанс елына карарда раслый:

- муниципаль бурычның иң чик күләме, шул исәптән гарантияләр буенча йөкләмәләренң иң чик күләмен күрсәтеп;
- планлаштырылган финанс елында жәлеп ителә торган заем акчаларының иң чик күләме;
- планлаштырылган финанс елында муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнарының иң чик күләме.

4.2. Муниципаль бурычның иң чик күләме, Россия Федерациясе бюджет системасының башка дәрәжәләрдәге бюджетларыннан финанс ярдәмен исәпкә алмыйча, бюджет керемнәре суммасыннан артмаска тиеш. Гарантия алучының өченче зат каршында үз йөкләмәләрен үтәгәндә муниципаль бурыч тиешле суммага кими.

4.3. Агымдагы финанс елына бюджет расланмаган очракта, аның расланганчы, яңа бурыч алулар һәм гарантияләр бирү, реструктуризацияләү процессында барлыкка килгәннән тыш, үтәлми.

4.4. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнарының иң чик күләме бюджет чыгымнарының 15 процентыннан артмаска тиеш. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнарында муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә урнаштыру бәясе һәм түләү (сатып алу) бәясе арасындагы аерма исәпкә алына.

4.5. Бюджет турында карар белән расланган чик күләмнәренә арттыруны таләп итә торган бурыч йөкләмәләре турында шартнамәләр тиешле үзгәрешләр керткәннән соң гына төзелергә мөмкин.

5. Муниципаль бурычны реструктуризацияләү

5.1. Муниципаль бурычны реструктуризацияләү астында муниципаль бурычны тәшкит итүче бурыч йөкләмәләрен туктату турындагы килешүгә нигезләнгән. Күрсәтелгән бурыч йөкләмәләрен бүтән бурыч йөкләмәләре белән алмаштырып, йөкләмәләргә хезмәт күрсәтүнең һәм түләүнең башка шартларын күздә тоту

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе

6.1. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә, муниципаль бурыч алулар программасы нигезендә гамәлгә ашырыла.

6.2. Муниципаль район Советы эмиссия шартларын һәм облигация займнарының аерым чыгарылышларын норматив-хокукый акт рәвешендә займ төрләре буенча мөрәжәгать итү шартларын раслый һәм облигация займнарының аерым чыгарылышларын эмиссияләү турында Карар кабул ителә.

6.3. Эмиссия шартлары һәм облигация займнарының аерым чыгарылышларыннан мөрәжәгатъләр Россия Федерациясе Финанс министрлыгында теркәлергә тиеш.

6.4. Турында карар эмиссии аерым чыгарылыш облигацион займнар булырга тиеш публикации массакүләм мәгълүмат чараларында да соңга калмыйча, ике көн кадәр урнашкан.

7. Муниципаль гарантияләр

7.1. Муниципаль гарантия дип граждан-хокукый йөкләмәләргә тәмин итү ысулы таныла, аның нигезендә муниципаль берәмлек башлыгы - гарант муниципаль гарантия бирелә торган затның өченче зат алдындагы йөкләмәләргә тулысынча яисә өлешчә үтәләше өчен җавап бирүне язмача йөкләмә бирә.

7.2. Муниципаль гарантияләр махсус вәкаләтле орган тарафыннан үткәрелә торган конкурс нигезендә сайлап алу нәтижәләргә буенча муниципаль район башлыгының тиешле документы белән бирелә.

7.3. Гарантия бирү турында Карар кабул ителгәнчә, бюджет һәм финанслар департаменты претендентның финанс хәлен тикшерә һәм үз нәтижәсен бирә.

7.4. Муниципаль гарантия бирү турында муниципаль район башлыгының боерык документында, шулай ук әлегә гарантияләргә алуучылар белән төзелгән гарантия бирү турындагы килешүләрдә, гамәлдәге законнар нигезендә башка мәжбүри шартлардан тыш, күрсәтелгәнчә тиеш: - Гарант турында мәгълүмат, үз эченә аның исеме (муниципаль берәмлек) һәм күрсәтелгән Гарант исемненән гарантия биргән орган исеме; - гарантия буенча йөкләмәләр күләме; - муниципаль гарантияне алучы Гарант алдында, тәмин ителешенә күрсәтелгән гарантия бирелгән үз йөкләмәләргә үтәмәгән очракта, җаваплылык. Гарантия срогы гарантия бирелгән йөкләмәләргә үтәү вакыты белән билгеләнә.

7.5. Чираттагы финанс елына бюджет турында муниципаль район Советы карары белән аерым муниципаль берәмлеккә һәм юридик затларга тиешле бюджет чыгымнарының 0,01 процентыннан артык суммага бирелә торган муниципаль гарантияләр раслана.

7.6. Гарантиянең язма формасын үтәмәү яисә муниципаль гарантияне тиешле күрсәтмә документыннан башка бирү аның гамәлдә булмавына (юклыгына) китерә.

7.7. Бюджет һәм финанслар департаменты бирелгән гарантияләргә исәпкә алып бара, шулай ук бирелгән гарантияләр буенча түләүләргә гамәлгә ашыруны исәпкә ала.

7.8. Департамент узган финанс елына бюджет үтәләше турындагы карар проекты белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар составында башкарма комитетка һәм муниципаль район Советына муниципаль гарантияләргә алуучыларның барысына да бирелгән гарантияләр, әлегә алуучылар тарафыннан гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләргә үтәләше һәм бирелгән муниципаль гарантияләр буенча түләүләргә гамәлгә ашыру турында хисап бирә.

8. Бурыч алулар программасы

8.1. Бурыч алулар программасы Чираттагы финанс елына бурыч алулар төрләргә буенча бурыч алулар исемлегеннән, бюджет кытлыгын каплауга һәм бурыч йөкләмәләргә түләүгә юнәлдерелә торган бурыч алуларның гомуми күләменнән гыйбарәт. 8.2. Бурыч йөкләмәләргә аерымланган мөлкәт рәвешендәге йөкләмәләргә үтәүне тәмин итеп чыгарган очракта, бурыч алулар программасы Россия Федерациясе валютасында белдерелгән әлегә йөкләмәләргә эмиссиясе турында, шулай ук бу йөкләмәләргә үтәүне тәмин итәргә мөмкин булган мөлкәт исемлегендә булырга тиеш.

8.3. Бурыч алулар программасына алдагы елларда төзелгән (әгәр мондый килешүләр үз көчен югалтмаса), агымдагы елда алар буенча жәлеп ителә торган акчалар күләмендә мәжбүри рәвештә килешүләр кертелә.

8.4. Бурыч алулар программасы Чираттагы финанс елына бюджет турындагы карар проекты белән бер үк вакытта документлар һәм материаллар составында муниципаль район Советына тапшырыла.

8.5. Заимствованиелар программасының үтәләше турындагы хисап документлар һәм материаллар составында узган финанс елында бюджет үтәләше турындагы карар проекты белән бер үк вакытта бирелә.

9. Бурыч йөкләмәләрен исәпкә алу һәм теркәү системасы

9.1. Бюджет һәм финанслар департаменты Россия Федерациясе Дәүләт бурыч алуларын исәпкә алу һәм теркәү бердәм системасының бер өлеше булган бурыч йөкләмәләрен исәпкә алу һәм теркәү системасын куллана. 9.2. Бюджет һәм финанслар департаменты муниципаль бурыч китабын, алга таба бурыч кенәгәсен алып бара. 9.3. Бурыч алулар һәм башка йөкләмәләр турындагы мәгълүмат бурыч кенәгәсенә тиешле йөкләмә барлыкка килгән мизгелдән өч көннән дә артмаска тиеш. 9.4. Бурыч кенәгәсенә барлык муниципаль бурыч алулар буенча бурыч йөкләмәләре (шул исәптән гарантияләренә) күләме, бурыч алуларны гамәлгә ашыру датасы, йөкләмәләренә тәмин итү рәвешләре, күрсәтелгән йөкләмәләренә тулысынча яисә өлешчә үтәү турында белешмәләр, шулай ук башка кирәкле мәгълүмат кертелә. 9.5. Барлык бурыч алулар буенча бурыч кенәгәсендә булган мәгълүмат башкарма комитетка тапшырыла.

10. Жирлекләр бюджетларының, дәүләт һәм муниципаль унитар предприятиеләрнең бурыч йөкләмәләре

10.1. Жирлек башлыклары, дәүләт һәм муниципаль унитар предприятиеләр үз бурычларын бюджет һәм финанслар департаментында мәжбүри тәртиптә килештерәләр. 10.2. Бюджет һәм финанслар департаменты жирлекләр бюджетларының, дәүләт һәм муниципаль унитар предприятиеләрнең бурыч йөкләмәләре реестрын алып бара.

11. Әлеге нигезләмәнең үз көченә керүе

11.1. Әлеге нигезләмә рәсми басылып чыккан көннән үз көченә керә һәм әлеге датадан соң барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә кагыла. 11.2. Әлеге нигезләмә үз көченә кәргәнчегә кадәр бурыч йөкләмәләре барлыкка килгән теләсә нинди алыш-бирешләр гамәлдәге закон кысаларында кылынган гамәлләр гамәлдә һәм үтәлгә тиеш дип таныла.

11.2. Әлеге нигезләмә үз көченә кәргәнчегә кадәр бурыч йөкләмәләре барлыкка килгән теләсә нинди алыш-бирешләр гамәлдәге закон кысаларында кылынган гамәлләр гамәлдә һәм үтәлгә тиеш дип таныла.

НИГЕЗЛӘМӘ

Татарстан Республикасы " Түбән Кама муниципаль районы» муниципаль берәмлеге бюджеты акчаларын бирү тәртибе турында кире кайтару нигезендә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1 Әлеге нигезләмә юридик затларга бюджет акчалары хисабына кире һәм түләүле нигездә бюджет акчаларын бирү тәртибен билгели .

1.2 Бюджет кредиты, бюджет һәм финанслар департаменты белән төзелгән килешү нигезендә, алга таба – департамент, Россия Федерациясе граждан законнары нигезендә, бюджет кодексы һәм Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының башка норматив актлары нигезләмәләрен исәпкә алып, заемчыга күрсәтелгән кредитны кире кайтару буенча үз йөкләмәсен тәмин итү шарты белән генә бирелергә мөмкин.

Бюджет кредитын кире кайтару буенча йөкләмәләргә үтәүне тәмин итү ысуллары банк гарантияләре, поручительство, мөлкәт залогы, шул исәптән акцияләр, башка кыйммәтле кәгазьләр, бирелә торган кредитның кимендә 100 проценты күләмендә пайлар рәвешендә булырга мөмкин. Йөкләмәләргә үтәүне тәмин итү югары дәрәжәдә ликвидациягә ия булырга тиеш.

1.3. РФ Бюджет кодексының 76 статьясы нигезендә чираттагы финанс елына бюджетны раслаганда бюджет кредиты бирелергә мөмкин булган максатлар, аларны бирү шартлары һәм тәртибе, ел чикләрендә һәм бюджет елыннан читкә чыга торган срокта бюджет кредитларын бирү лимитлары, шулай ук бюджет кредитларын куллану субъектлары буенча чикләүләр күрсәтелә.

1.4. Бюджет кредиты элек бирелгән бюджет кредитлары буенча кичектерелгән бурычлары булмаган һәм билгеләнгән тәртиптә мөстәкыйль (банкрот) дип танылган юридик затларга гына бирелергә мөмкин.

1.5. Узган елда һәм агымдагы елның хисап чорында табыш алу өчен кире һәм түләүле нигездә бюджет кредитларын бирү шарты булып тора.

2. Бюджет акчаларын кире кайтару нигезендә бирү турында карар кабул итү тәртибе

2.1. Агымдагы финанс елына бюджет турындагы карарда каралган акчаларны бүлөп бирү мөмкинлеге һәм максатчанлыгы турында департаментның бәяләмәсе һәм бюджет кредитын алучының финанс хәлен алдан тикшерү нәтижәсе бюджет кредитын бирүнең мәжбүри нигезе булып тора.

2.2. Департамент тормышка ашыра мөмкинлекләр:

а) жирлекләр бюджетларына бюджет кредитлары бирү һәм жирлекләр бюджетларының үтәлешен анализлау нигезендә муниципаль район бюджеты һәм жирлекләр бюджетлары арасында дотацияләр һәм үзара исәп-хисаплар исәбенә бирелгән бюджет кредитлары буенча бурычларны киметү;

б) юридик затларга бюджет кредитлары бирү.

Бюджет һәм финанслар департаменты тарафыннан бирелгән бюджет кредитларын исәпкә алу алып барыла, аларны түләү тәртибе һәм графигы билгеләнә.

2.3. Бюджет кредитын алуга дэгъва кылучы оешмалар департаментка түбәндәге документларны тапшыралар:

а) оешманың Уставының (нигезләмәләренең) нотариаль расланган күчермәләре, теркәлү турында таныклыклар, шулай ук аларга кертелгән барлык үзгәрешләр һәм өстәмәләр, лицензияле эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру лицензиясе;

б) бухгалтерлык хисапларының агымдагы елның 1 гыйнварына һәм соңгы хисап датасына салым инспекциясе тамгасы белән күчермәләре;

в) тәкъдим ителгән бухгалтерлык балансларына дебитор һәм кредитор бурычларын киңәйтү;

г) салым инспекциясенә барлык дәрәжәдәге бюджетларга һәм бюджеттан тыш фондларга салым һәм башка мәжбүри түләүләр буенча бурычлар булу яки булмау турында белешмәсе, агымдагы елның 1 гыйнварына һәм соңгы хисап датасына;

д) салым инспекциясе раслаган гамәлдәге счетлар турында белешмә;

е) бюджет кредитын кире кайтару буенча үз йөкләмәләрен үтәүне тәмин итүне раслаучы документлар (банк гарантиясе, поручительлек килешүе, залог килешүе);

ж) имза үрнәкләре белән нотариаль расланган карта;

з) соратып алына торган сумманың техник-икътисадый нигезләмәсе һәм кредитны кире кайтару.

Кирәк булганда, исемлек тулыландырылырга мөмкин.

2.4. Бюджет кредитын алуга дэгъва итүчеләр-авыл жирлекләре башлыклары бюджет һәм финанслар Департаментына түбәндәге документларны тапшыралар:

а) бюджет кредитын бирү кирәклеген нигезләп хат;

б) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле үзидарә бюджетына күчерелә торган салымнар һәм җыемнар буенча ставкаларны юкка чыгару, киметү һәм ташламаларны яисә ташламаларны билгеләү һәм ташламаларны максатчан билгеләү турында карарлар кабул итүгә бәйлә рәвештә жирле үзидарә органнарының хисап чорында һәм агымдагы финанс елы ахырына кадәр жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле үзидарә органнарына керми торган керемнәр суммаларын исәпләү, жирле үзидарә бюджетына күчерелә торган салымнар һәм җыемнар буенча ташламалар яисә кичектереп тору (кичектереп тору);

в) бюджет кредитын бирү турында шартнамә төзелә торган чорга үз керемнәреңне фаразлауны исәпләү;

д) ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең шартнамәчел йөкләмәләре буенча кредитор бурычы булу турында белешмә.

Билгеләргә кирәк, бирелә торган бюджет кредиты акчалары тиешле елга жирле үзидарә бюджеты тарафыннан билгеләнгән чыгымнарны финанслау буенча касса аермасын каплауның катгый максатчан характерына ия.

2.5. Бәяләмә Департамент белән эзерләнгән проекты распорядительного документ район башлыгы (бу очракта уңай карар) ун көн эчендә тапшырыла карау һәм карар кабул итү өчен.

3. Кире кайтару нигезендә бюджет акчаларын бирү тәртибе, аларны исәпкә алу, контроль һәм кире кайтару

3.1. Район башлыгы тарафыннан кабул ителгән бюджет кредитын бирү турындагы карар департаментка үтәү өчен җибәрелә.

Бюджет кредитын алучы, бюджет кредитын бүлеп бирү турында шартнамә төзү өчен, департаментка түбәндәге документларны билгеләнгән форма буенча тапшыра:

-3 нөсхәдә бюджет кредиты бирү турында шартнамә;

- поручительлек килешүе, банк гарантиясе яки залог килешүе, залог салынган мөлкәтнең тасвирламасы һәм салынган мөлкәт объектларын бәяләү турындагы хисап белән;

- барлык ачык исәп-хисап счетларыннан акчаларны акцептсыз күчерү турында килешү;

- казначылык счетларыннан акцептсыз төшереп калдыруга ризалык турында хат (бурычка алуучының казначылык сеты булганда).

3.2. Бюджет кредитын бирү турындагы килешүгә кул куйганнан соң, департамент Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының Казначылык департаментының территориаль бүлегенә бурычка алуыга бюджет акчаларын күчерү турында күрсәтмә эзерли.

3.3. Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының Казначылык департаментының территориаль бүлеге:

- чыгымнарны финанслауның гамәлдәге тәртибе нигезендә, бюджет кредитлары чаралары хисабына чыгымнарны финанслау;

- күчерүне исәпкә алу, процентларны түләү, бюджет кредитын кире кайтару;

- заемчылар счетларыннан акчаларны закон нигезендә концептсыз рәвештә күчерү юлы белән бюджет кредитларын үз вакытында кире кайтару буенча чаралар күрү.

3.4. Бюджет кредитларын жыелма исәпкә алу максатларында Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы Казначылык департаментының территориаль бүлеге бюджет кредитларын һәм төп бурыч, процентлар һәм алар буенча штрафларның төп суммасы буенча калдыкларны бирү һәм түләү буенча мәгълүматлар реестрын алып бара.

3.5. Департамент бюджет кредитларын бирү һәм түләү буенча аналитик эш алып бара, ай саен кредитлар буенча яңартылган мәгълүматны район башлыгына житкерә, кабул итү, күчерү, максатчан файдалану, бюджет кредитларын һәм алардан файдалану процентларын вакытында кайтаруны контрольдә тотта.

3.6. Бюджет кредитын алучылар бюджет кредитыннан файдалану турындагы мәгълүматны һәм хисапны бюджет һәм финанслар Департаментына тапшырырга тиеш.

3.7. Бюджет кредитлары буенча бурыч бюджетка түләүгә тиңләштерелә.

3.8. Кире кайтару нигезендә бирелгән бюджет акчаларын үз вакытында кире кайтармаган очракта, алар буенча процентларны һәм башка суммаларны түләттерү законнар нигезендә суд тәртибендә башкарыла.